

наголосив, що основне завдання конференції – підготувати психологів до зустрічі з невидимими наслідками війни, допомогти знайти ліки для тисяч душ, зраних війною. За словами Олега Романчука, все українське суспільство повинно потурбуватися, щоб у душах військових, їхніх сімей, дітей, які пережили евакуацію та бомбардування, зміг запанувати мир та з'явилася прага до життя.

Директор Українського науково-дослідного інституту соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України Ірина Пінчук розповіла про «Формування системи надання допомоги при ПТСР в Україні», окреслила проблемні питання та кроки, необхідні для їх вирішення. Головний позаштатний психіатр МОЗ України зі

спеціальності «Дитяча психіатрія» Ігор Марценковський висвітлює питання впливу війни на дитину через призму психіатрії.

Заступник директора Українського науково-дослідного інституту соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України Сергій Шум зробив акцент на якості надання психіатричної та психологічної допомоги особам з ПТСР, оскільки в подальшому це вплине на експертні питання.

Наприкінці всі бажані могли відверто висловитися, поділитися власними ідеями, переживаннями, почуттями.

Учасники конференції підготували проект резолюції, з яким планують звернутися до представників влади та органів державних структур.

МЕДИКО-ПСИХОЛОГІЧНА ТА СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ – НАЙАКТУАЛЬНІШЕ ПИТАННЯ СЬОГОДЕННЯ

Працівники кафедри неврології, психіатрії, наркології та медичної психології ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України» та Українського НДІ соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України 23–24 жовтня 2014 року провели Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Медико-психологічна та соціальна допомога в умовах надзвичайних ситуацій» на базі Тернопільської обласної комунальної клінічної психоневрологічної лікарні.

У роботі конференції взяли участь понад 290 учасників з більшості регіонів України – психіатри, невропатологи, сімейні лікарі, священослужителі, психологи, психотерапевти, соціальні працівники, представники Тернопільського УМВС України в Тернопільській об-

ласті, управління державної служби з надзвичайних ситуацій України та служби швидкої медичної допомоги в Тернопільській області.

Відкрив конференцію проректор з наукової роботи, інноваційних та комп'ютерних технологій ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України», д. техн. н., професор В.П. Марценюк, який привітав усіх присутніх, звернув увагу на актуальність та необхідність конференції, її науково-практичне значення для розробки нових проектів, спрямованих на підтримку постраждалих у надзвичайних ситуаціях, побажав плідної праці і вагомих результатів роботи.

З вітальним словом до присутніх звернувся заступник директора департаменту охорони здоров'я В.В. Овчарук. У своїй промові Віктор Ві-

кторович наголосив на необхідності залучення до надання медико-психологічної допомоги не лише лікарів-психіатрів, а й невропатологів, сімейних лікарів, психологів та соціальних працівників.

Головний лікар ТОККПНЛ В.В. Шкробот щиро привітав усіх учас-

Хаустова О.

ників конференції. Він розповів, що на базі лікарні створено центр надання психологічної допомоги та мобільний загін швидкого реагування для надання екстреної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях, що особливо важливо у сучасних умовах. Володимир Васильович подякував гостям конференції та висловив сподівання на подальшу співпрацю із Українським науководослідним інститутом соціальної та судової психіатрії та наркології.

Професор Ірина Яківна Пінчук, директор Українського НДІ соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України, у вітальному слові до учасників конференції підкреслила необхідність поліпшення якості надання медичної та психологічної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях, їхнім дітям, сім'ям переселенців. Ірина Яківна звернула увагу на важливість розгляду і вирішення питань, спрямованих на вивчення психосоціальних факторів та

їхнього впливу на психічне здоров'я населення України в сучасних умовах.

Роботу конференції очолили С.І. Шкробот – заслужений діяч науки і техніки України, д. мед. н., професор, завідувач кафедри неврології, психіатрії, наркології та медичної психології ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського»; І.Я. Пінчук – д. мед. н., професор, директор Українського НДІ соціальної і судової психіатрії та наркології

Мироненко О.

гії МОЗ України; О.П. Венгер – доцент кафедри неврології, психіатрії, наркології та медичної психології; А.А. Гудима – д. мед. н., професор, завідувач кафедри медицини катастроф та військової медицини.

Серед почесних гостей заходу були провідний науковий співробітник Українського НДІ соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України, керівник відділу психічних розладів дітей та підлітків Українського НДІ соціальної і судової

психіатрії та наркології МОЗ України, головний позаштатний спеціаліст за фахом «Дитяча психіатрія» МОЗ України, д. мед. н., професор І.А. Марценковський; завідувач відділу Українського НДІ соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України, професор, д. мед. н. О.О. Хаустова; завідувач кафедри психіатрії Івано-Франківського національного медичного університету, професор, д. мед. н. М.І. Винник; доцент кафедри психіатрії і психотерапії ФПДО Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького О.І. Мироненко.

Програма конференції була насиченою та різноплановою. Під час пленарних засідань заслухали і обговорили доповіді фахівців стосовно різних аспектів надання медико-психологічної та соціальної допомоги в умовах надзвичайних ситуацій.

На першому пленарному засіданні з доповіддю «Медичні наслідки соціальних подій в Україні: нові ви-

Марценюк В.

клики та шляхи їх розв'язання» виступила І.Я. Пінчук, вона розкрила питання організації психологічної допомоги особам, які постраждали внаслідок бойових дій. Присутніх ознайомили з результатами соціологічного дослідження, проведеного в рамках навчальних семінарів для психологів, соціальних працівників та волонтерів, які надавали допомогу внутрішньо переміщеним особам та постраждалим у зонах АТО. Ірина Яківна наголосила, що в надзвичайно складних умовах психіатрам, медичним психологам і соціальним працівникам доводиться вирішувати завдання реформування галузі, переходу на нові стандарти надання психіатричної допомоги, європейської та трансатлантичної інтеграції і запропонувала шляхи їх розв'язання.

Особливе зацікавлення і підтримку аудиторії викликала доповідь «Важливість духовної підтримки

при подоланні посттравматичного стресового розладу» голови комісії УГКЦ у справах душпастирства охорони здоров'я у Тернопільській області отця Андрія Логіна, у якій ішлося про допомогу людям у пошуку сенсу життя після травматичних подій, важливість впливу релігії у формуванні духовних та моральних цінностей.

Про соціально-психологічний супровід дітей – внутрішніх мігран-

Гудима А.

них ситуацій і їхні медико-соціальні наслідки» дав оцінку вагомості впливу надзвичайних ситуацій на функціонування та життєдіяльність населення, розповів про необхідність залучення усіх можливих ресурсів для подолання небезпечних подій. Продемонстровані доповідачем відеофрагменти викликали щире зацікавлення в учасників конференції. Арсен Арсенович наголосив на важливості принципів медичного сортування для надання ефективної медичної допомоги за умов виникнення надзвичайних ситуацій.

Уперше на науково-практичній конференції відбулись комплексні показові навчання «Організація і надання медичної допомоги постраждалим з порушеннями психіки та поведінки у надзвичайній ситуації». У цьому заході були задіяні всі служби, які рятують людей у надзвичайних ситуаціях, зокре-

Несмашна Г.

тів – у навчальних закладах Тернопільщини розповіла під час свого виступу Галина Несмашна, методист психологічної служби освіти Тернопільського комунального методичного центру науково-освітніх інновацій та моніторингу. Доповідач окреслила першочергові напрямки роботи з внутрішніми мігрантами та їх сім'ями.

А.А. Гудима в своїй доповіді «Загальна характеристика надзвичай-

Марценковський І.

ма, представники Тернопільського УМВС, управління Державної служби надзвичайних ситуацій, служби швидкої та екстреної медичної допомоги. Ролі потерпілих виконували студенти четвертого курсу медичного факультету Тернопільського державного медичного університету, які добре знають характер травм і можуть бездоганно відтворити стан постраждалого.

За легендою, надзвичайна ситуація відбулася в умовах лікарні – вибух кисневого балона у кисневій станції, виявлено травмованих пацієнтів, заблокованих вибухом. Працівники служби надзвичайних ситуацій розблокували двері, а учасники конференції мали можливість побачити різні типи психічних реакцій, що можуть виникати у подібних надзвичайних ситуаціях: рухове збудження, агресію, галюцинації, маячення, істеричне горе, апатію, ступор, страх, вегетативні порушення, шок.

На навчаннях було показано, як правильно провести медичне сортування, в якій послідовності надавати медичну та психологічну допомогу, а також впроваджено алгоритм психотерапевтичної та медикаментозної терапії для надання невідкладної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях.

У другій частині пленарного засідання І.А. Марценковський у доповіді «Психічні розлади та проблеми адаптації у дітей біженців з тимчасово окупованих територій: питання діагностики та терапії» дав характеристику розладів, пов'язаних зі стресом, у дітей; наголосив на питаннях діагностики, виділивши критерії, які слід вико-

ристовувати у дітей; окреслив спектр застосування психологічних методів при терапії та реабілітації даного контингенту постраждалих. Доповідач також запропонував алгоритм терапії цих порушень.

Професор О.О. Хаустова розповіла про типи травматичних ситуацій, руйнівну дію на особистість екстремальної ситуації антропогенного характеру. Вона підняла проблему первинної психологічної допомоги при ПТСТР та окреслила підходи для надання допомоги при дезорганізуючій поведінці.

Представник кафедри психіатрії і психотерапії ФПДО Львівського національного медичного університету імені Д. Галицького О.І. Мироненко виступив із доповіддю «Психічна травма та емоційний біль. Клінічні і терапевтичні аспекти», у якій детально висвітлив діагностичні і терапевтичні підходи до лікування

психотичних розладів, зумовлених травматичними подіями.

С.І. Шкробот та О.П. Венгер представили на розгляд аудиторії наукові доробки на тему «Когнітивні порушення, асоційовані з депресивними розладами у пацієнтів, які пережили надзвичайні ситуації».

З доповіддю «Психотерапевтично-оздоровчий інтенсив як ефективна форма реабілітації волонтерів психологічної та медичної служби» виступив завідувач денного стаціонару психіатричного профілю ТОККПНЛО. В. Гуковський, який поділився досвідом роботи центру надання психологічної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях.

На пленарному засіданні №3 були заслухані цікаві та актуальні доповіді всіх представників кафедри неврології, психіатрії, наркології та медичної психології ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет

імені І.Я. Горбачевського МОЗ України», кафедри психіатрії Івано-Франківського національного медичного університету, а також лікарів ТОККПНЛ, теми яких викликали дискусію серед учасників конференції.

За результатами науково-практичної конференції «Медико-психологічна та соціальна допомога в умовах надзвичайних ситуацій» було прийнято резолюцію, у якій ідеться про покращення надання медико-психологічної та соціальної допомоги в умовах надзвичайних ситуацій.

У рамках благодійної акції в холі психоневрологічної лікарні була представлена виставка власних

виробів пацієнтів психоневрологічної лікарні, які виступили ініціаторами зібрання коштів на потреби бійцям АТО.

Гості конференції мали можливість ознайомитися з умовами лікування та перебування пацієнтів психіатричного та неврологічного стаціонарів, потужною діагностичною та реабілітаційною базою Тернопільської обласної комунальної клінічної психоневрологічної лікарні. Цікавою була й екскурсійна програма, яка дозволила учасникам відвідати Почаївську лавру та ознайомитися з пам'ятками культури й цікавими місцями Тернопілля.

И. Куценок

ДЕСЯТЬ МИФОВ О ПРОИСХОЖДЕНИИ И ЛЕЧЕНИИ ЗАВИСИМОСТИ ОТ ПСИХОАКТИВНЫХ ВЕЩЕСТВ

Профессор психиатрии Калифорнийского университета Сан Диего, директор отдела превенции, терапии и реабилитации наркоманий ООН, г. Вена

Ключові слова:

психоактивные вещества, психиатрия зависимых состояний, рецидив.

В статье сосредоточено внимание на основных мифах, существующих в общественном сознании, относительно зависимых состояний, их происхождения, значения и лечения, учитывая многолетний опыт автора. Также сфокусировано внимание на необходимости пересмотра заблуждений в отношении лиц, зависимых от психоактивных веществ.

«У каждой сложной проблемы есть простое решение и обычно оно ошибочно»

Марк Твен

Во всей медицине существует множество мифов, и чаще всего их причиной являются два фактора – неполнота научных знаний и эмоциональная интерпретация даже хорошо исследованных научных фактов. По сути, мифы отражают стремление человеческого разума делать обобщающие выводы не имея полной информации об изучаемом предмете. Когда такой миф покидает пределы профессионального научного сообщества, он становится фактуальным – ошибки научной методологии или ошибочная интерпретация данных принимаются за доказанный наукой факт. Этот процесс формирования мифологий характерен не только в массовом сознании, но даже среди медиков, что особенно странно, учитывая научный характер профессии. Особенно характерно создание мифов в тех областях медицины, в которых идеология подходов и эмоции часто преобладают над научным знанием и здравым смыслом. В этом отношении вся психиатрия, по-моему, абсолютный чемпион, а психиатрия зависимостей, в частности, это, несомненно, область с максимальным количеством мифов.

Давайте дадим дефиницию научному мифу. **Научный миф** – это мнение или утверждение, для которого у нас нет доказательств, что оно верно, или есть доказательства, что оно ошибочно. **Доказательства** генерируются только средствами науки, т.е. путем научных исследований. Следует помнить, что научные исследования существенно отличаются с точки зрения достоверности методологии. Некоторые более достоверны, а многие – менее достоверны.

В медицинской науке обычно выделяют от 3 до 8 уровней доказательности. При этом с возрастанием порядкового номера уровня, качество клинического исследования, равно как и достоверность результатов, снижается. В последних случаях результаты менее надежны и имеют ориентировочное значение. Однако на практике, чем менее надежна научная методология, тем больше мы довольны результатами. Таким образом, формируются ложные представления о происхождении расстройств здоровья и методах лечения, которые препятствуют принятию правильного решения.

«Простое решение» для «сложной проблемы» зависимых поведений заключается, чаще всего, в нереалистичных

